

խնարհութեան հնչելու տեղը՝ կ'ըսեն արքայութեան, արքայութեան, խնարհութեան և այլն:

Որոնք որ ելը էի պէս հնչելու վարժեր են՝ իրենց շատ դժուար կ'երևնայ առջի բերանը հնչմունքնին շտկելը. բայց ուսումնասիրութեանն ու ազգասիրութեան առջևը դժուարութիւն կայ որ չլաղթուի: Ուրեմն ազգասէր և ուսումնասէր վարժապետներուն կ'իյնայ որ մեր ազգին տղոցը կարդալ սորվեցընելու ատեն աղէկ ուշադրութիւն ընեն աս բանիս, ու թէ որ շիտակ հնչումը անոնց միտքը տպաւորեն՝ մեծ արդիւնք կ'ունենան:

Իրենց համութեանն ու քաջալերութեանը համար աս ալ ըսենք, որ օտար ազգերը երբոր կը լսեն թէ մեր լեզուին մէջ աս փափուկ հնչումն ալ ունինք, շատ կը հաւնին, ու կը զարմանան որ անոր համար մասնաւոր նշանագիր ալ կայ մեր լեզուին մէջ: Ի՞նչ մարդ գիտէ որ Խտալացոց անոյ լեզուն լատին լեզուէն ելած է. և ահա Խտալացիք իրենց լեզուին շատ բառերուն մէջ մեր եւ գրին հընչումը կը խոթեն. ուստի ան բառերն որ լատիներէնի մէջ պարզ e (է) գրով կը հնչուն՝ Խտալացիք ան բառերը գործածելու ատեն ie (իէ) կը գրեն ու կը հնչեն. ինչպէս ասոնք.

լատ. fera (ֆէրա)	իտ. fiera (ֆիէրա կամ ֆիւրա)
levis (լէվի)	lieve (լիււիւ կամ փիւ)
tepidus (թէփիդուս)	tiepido (թիէփիդո կամ փիէփիդո)
caecus (չէքս)	(cieco լիւիւս կամ փիւս) ան:

Ուսաներն ալ ունին աս է հնչումը. և զարմանալին աս է որ, ինչպէս իրենք ալ կը ճանչնան՝ իրենց ասնշանագրին ձևը մեր ելին ձևէն առեր են. վասն զի աս է իրենց ելը է, որ մեր երկաթագրին շատ նման է, է—է:

Ի՞նչ ուրիշ գրերուն հնչմանը վրայ ալ ուրիշ անգամ:

Հ. Գ. ԱՅԱ:

ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Սկզբնիկ Բնագիտութեան:

Ի՞նչ է ան խօսքը որ երևելի մատենագիր մը ըսեր է, թէ արուեստը կը զարմացընէ զմարդս, իսկ բնութիւնը նաեւ կը զուարճացընէ: Ի՞նչ ճամարտութեանս փորձը ամէն մարդ իր վրան ալ կը տեսնէ, ու կարօտ չէ երկայն խօսքերու: Ս ասն զի երբոր երևելի քաղաք մը տեսնենք, կամ գեղեցիկ պալատ մը և կամ ինչ և իցէ վարպետ շինուած բան մը, կը զարմանանք ու կ'ախորժինք, բայց չենք զգար ան զուարճութիւնը՝ որ բնութեան գեղեցկութիւնը կուտայ մեզի, ինչպէս են ծլած ծաղկած բլրակ մը, գեղեցիկ դաշտ մը, կարկաջոտ առուակ մը, կամ նաեւ պզտիկ բոյս մը, միայն թէ ուշադրութեամբ դիտենք թէ ինչպէս հունտէն կ'ելլէ ու հողուն և օդուն մէջէն իր սնունդը ծծելով կը մեծնայ, կը ծաղկի ու հունտի երթալով իր կեանքը կը լմընցընէ: Ի՞նչ զուարճութիւնը կարծես թէ բընածին է մեր սրտին մէջ, այնպէս որ ինչուան մանր տղաք կը սիրեն բնութեան տեսարանները, ու ծնողաց տանը մէջ կամ մանաւանդ դպրոցներու մէջ պզտիկ պարտէզներ կ'ունենան, ու մեծ սէր մը կը ձգեն բոյս տնկելու, ծաղիկներ հասցընելու:

Ո՞րչափ սիրուն տեսարան է, երբոր անմեղ տղոց բազմութիւնը՝ առաւօ.